

THUẬN LỢI VÀ KHÓ KHĂN TRONG VIỆC TỈNH GIẢN BIÊN CHẾ, KIỆN TOÀN TỔ CHỨC BỘ MÁY CỦA HỆ THỐNG CHÍNH TRỊ TỪ GÓC NHÌN THỰC TIỄN MỘT SỐ TỈNH, THÀNH NAM BỘ

ThS. LÊ THỊ ANH ĐÀO⁽¹⁾

Tóm tắt: Tỉnh giản biên chế là một trong những yêu cầu cơ bản nhằm kiện toàn tổ chức bộ máy hệ thống chính trị; là một trong những nội dung trọng tâm được thực hiện trong giai đoạn hiện nay để tiếp tục đổi mới, hoàn thiện hệ thống chính trị Việt Nam. Quá trình triển khai tỉnh giản biên chế, kiện toàn tổ chức bộ máy ở một số tỉnh, thành Nam bộ đã đạt được những kết quả bước đầu nhưng vẫn còn không ít vướng mắc, bất cập. Từ góc nhìn thực tiễn, thực hiện chủ trương tỉnh giản biên chế ở một số tỉnh, thành Nam bộ bài viết khái quát những thuận lợi và khó khăn ảnh hưởng đến hiệu quả việc thực hiện chủ trương này.

Từ khóa: công tác tinh gọn tổ chức; hệ thống chính trị; vùng Nam bộ.

1. Đặt vấn đề

Tỉnh giản biên chế, kiện toàn tổ chức bộ máy là một trong những nội dung cơ bản của việc đổi mới, hoàn thiện hệ thống chính trị (HTCT) từ Trung ương đến địa phương; là yêu cầu tiên quyết cần được thực hiện nhằm đáp ứng các tiêu chí tinh gọn, chuyên nghiệp, hiệu quả trong xây dựng tổ chức bộ máy HTCT mà Đảng đã xác định. Những thành tựu đạt được trên nhiều phương diện mà thực tiễn hơn 30 năm đổi mới đất nước đã chứng minh sự cần thiết và tính đúng đắn của các chủ trương, nghị quyết của Đảng về vấn đề này; đồng thời, thể hiện quyết tâm chính trị của Đảng, nỗ lực của Nhà nước và sự đồng thuận của các tổ chức thành viên HTCT trong việc tỉnh giản biên chế, kiện toàn tổ chức bộ máy.

Hệ thống quyết sách của Đảng từ Nghị quyết Trung ương 5 khóa IX về đổi mới và nâng cao chất lượng hệ thống chính trị cơ sở xã, phường, thị trấn; Nghị quyết Trung ương 4 khóa X về đổi mới, kiện toàn tổ chức bộ máy các cơ quan đảng, định hướng về đổi mới tổ chức bộ máy nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội; Kết luận số 64-KL/TW ngày 28/5/2013 của Hội nghị lần thứ bảy BCH TƯ Đảng khóa XI về Một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, hoàn thiện HTCT từ Trung ương đến cơ sở đến Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/04/2015 của Bộ Chính trị về tỉnh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức... đã xác định những yêu cầu, nhiệm vụ, giải pháp cụ thể trong từng giai đoạn thực hiện, trên cơ sở đánh giá thực trạng vấn đề này.

Trong điều kiện tiếp tục quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội lần thứ XII

⁽¹⁾ Học viện Chính trị khu vực II, Học viện CTQG Hồ Chí Minh

của Đảng, thực hiện quyết liệt tinh giản biên chế, kiện toàn tổ chức bộ máy HTCT, bài viết tập trung làm rõ những yếu tố thuận lợi, khó khăn ảnh hưởng đến công tác này từ thực tiễn ở một số tỉnh, thành Nam bộ.

2. Thuận lợi

Thứ nhất, sự lãnh đạo hiệu quả của các cơ quan, ban Đảng từ Trung ương đến địa phương đối với việc thực hiện tinh gọn tổ chức bộ máy của HTCT. Điều này được thể hiện trên các phương diện sau:

Một là, nhận thức đúng và đầy đủ về xây dựng tổ chức bộ máy là một trong những vấn đề có tính trọng tâm, cốt lõi để tiếp tục đổi mới HTCT ở Việt Nam giai đoạn hiện nay; trong đó, xác định và nhấn mạnh tinh gọn tổ chức bộ máy có ý nghĩa quan trọng. Kết luận số 64-KL/TW ngày 28/5/2013 của BCH TƯ Đảng khóa XI đã nêu rõ: "Đổi mới, hoàn thiện HTCT từ Trung ương đến cơ sở nhằm xây dựng tổ chức bộ máy đồng bộ, tinh gọn, có tính ổn định, phù hợp với chức năng, nhiệm vụ; xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức có số lượng hợp lý, có phẩm chất chính trị, đạo đức, trình độ, năng lực chuyên môn nghiệp vụ ngày càng cao, đáp ứng được yêu cầu thực hiện nhiệm vụ chính trị và có tiền lương, thu nhập bảo đảm cuộc sống"¹. Mục tiêu này tiếp tục được quán triệt và xác định một cách trực tiếp, cụ thể hơn trong Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị: "Tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức; thu hút những người có đức, có tài vào hoạt động công vụ trong các cơ quan đảng, nhà nước

và tổ chức chính trị - xã hội, đáp ứng được yêu cầu CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế; góp phần nâng cao năng lực, hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị, tiết kiệm, giảm chi thường xuyên, cải cách chính sách tiền lương"². Theo đó, tinh giản biên chế là một trong những nội dung được thực hiện nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức. Các quyết sách chính trị của Trung ương về tổ chức bộ máy của HTCT đã xuất phát từ những đánh giá thực trạng về vấn đề này, phản ánh yêu cầu thực tiễn chung của các địa phương trong việc tinh gọn tổ chức bộ máy; đồng thời, định hướng triển khai thực hiện đồng bộ trong tổng thể HTCT cả nước. Điều này có ý nghĩa quan trọng, tác động đến việc nhận thức của địa phương khi thực hiện sự chỉ đạo của Trung ương, tạo tính nhất quán hệ thống.

Hai là, các cấp ủy địa phương đã có sự quán triệt, chỉ đạo kịp thời, hiệu quả trong quá trình thực hiện các nghị quyết của Trung ương về tinh gọn tổ chức bộ máy HTCT. Ở Nam bộ, các thành ủy, tỉnh ủy như TP Hồ Chí Minh, thành phố Cần Thơ, Kiên Giang, Tiền Giang... đã ban hành kế hoạch chỉ đạo triển khai thực hiện chương trình hành động phù hợp với thực tiễn và đặc thù ở địa phương. Trong quá trình thực hiện, các địa phương đã tổ chức hội nghị cán bộ chủ chốt gồm lãnh đạo các sở, ban, ngành, các đơn vị sự nghiệp công lập, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội, tổng công ty nhà nước; tổ chức làm việc giữa các ban đảng, cơ quan chức năng với cơ quan, đơn vị trực thuộc, cán bộ, đảng viên nhằm quán triệt sâu sắc tinh thần chỉ đạo của Bộ Chính trị, quan điểm, giải pháp thực hiện của cấp ủy, chính quyền địa phương, qua đó, tạo sự thấu hiểu, đồng thuận trong tổ chức thực hiện. Quá trình này được thể hiện rõ nét khi cấp ủy, chính quyền địa phương đã kịp thời chỉ đạo xử lý những sai phạm về nhận thức và hành động, hỗ trợ tháo gỡ những

¹ Kết luận số 64-KL/TW của Hội nghị lần thứ bảy BCH TƯ Đảng khóa XI ngày 28/05/2013 về *Một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, hoàn thiện hệ thống chính trị từ Trung ương đến cơ sở*

² Nghị quyết số 39-NQ/TW của Bộ Chính trị ngày 17/04/2015 về *tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức*

khó khăn, vướng mắc của cơ sở; đồng thời, thể hiện sự quyết tâm của người đứng đầu, tinh thần trách nhiệm của cơ quan, đơn vị trong việc tinh gọn tổ chức bộ máy. Ở TP Hồ Chí Minh, cùng với việc chỉ đạo tinh gọn tổ chức bộ máy, vấn đề tinh giản biên chế được thực hiện có kế hoạch hàng năm và lộ trình đến năm 2031. Thường vụ Thành ủy TP Hồ Chí Minh đã chỉ đạo địa phương, cơ quan, đơn vị tiến hành rà soát, bổ sung chức năng, nhiệm vụ, đánh giá đội ngũ cán bộ, công chức, xây dựng kế hoạch luân chuyển, đào tạo bổ sung, sắp xếp, bố trí vị trí phù hợp. Tổng số cán bộ, công chức, viên chức, người lao động đã được tinh giản biên chế từ năm 2007 đến nay là 1.987 người³. Ở tỉnh Kiên Giang, đối với khối Đảng, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể, so với chỉ tiêu tinh giản biên chế giai đoạn 2015-2021 tối thiểu là 178 người, qua 2 năm thực hiện năm 2015-2016, Tỉnh đã tinh giản 37 người (lộ trình mỗi năm tinh giản tối thiểu 36 người, năm 2015: tinh giản 25 người, năm 2016: 12 người)⁴...

Thứ hai, tinh gọn tổ chức bộ máy HTCT được thực hiện trong điều kiện tình hình kinh tế, văn hóa, xã hội ổn định cùng với việc đẩy mạnh thực hiện cải cách hành chính trên các mặt của chính quyền địa phương là một thuận lợi cơ bản

Việc kiện toàn tổ chức bộ máy, chuẩn hóa chức năng, nhiệm vụ và quy chế làm việc của các ban đảng, các cơ quan quản lý nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội; sự phân công, phối hợp hiệu quả trong tổ chức cải cách thể chế đã

phần nào đáp ứng yêu cầu cơ bản trong công tác quản lý, tạo sự đồng thuận trong xã hội và nhân dân, góp phần bảo đảm an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Các yếu tố này đã thúc đẩy tích cực việc triển khai Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị cùng với việc thực hiện các nghị quyết, kết luận của Ban Chấp hành Trung ương về tinh gọn tổ chức bộ máy HTCT, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức và thực hiện *Chiến lược cán bộ đến năm 2020*.

3. Khó khăn

Thứ nhất, về nhận thức - tư tưởng

Vấn đề nhận thức - tư tưởng luôn là yếu tố hàng đầu quyết định đến thành bại của việc triển khai thực hiện các quyết sách chính trị. Trong thực tế, chủ trương kiện toàn, tinh gọn tổ chức bộ máy và tinh giản biên chế đã được quan tâm chỉ đạo thực hiện, gắn với đổi mới chính trị trong công cuộc đổi mới đất nước ở Việt Nam. Mặc dù vậy, nhận thức trong cán bộ, đảng viên về tinh gọn tổ chức bộ máy HTCT chưa sâu rộng, chưa thật sự thấy được tính cấp thiết của chủ trương này. Trong thực tiễn triển khai còn tồn tại tư tưởng đây là chuyện của cơ quan, đơn vị, tổ chức khác, không phải của cơ quan, đơn vị, tổ chức mình. Một số cấp ủy, lãnh đạo sở, ngành, quận, huyện có tâm lý ngại xáo trộn tổ chức; từ đó, dẫn đến tình trạng cán bộ lãnh đạo, quản lý không tỏ rõ quyết tâm, công chức, viên chức không quan tâm. Do đó, vấn đề đặt ra là cần quán triệt sâu rộng hơn về tinh thần chỉ đạo của Trung ương, quán triệt nội dung chương trình, kế hoạch hành động của địa phương nhằm nâng cao nhận thức, thông suốt về tư tưởng, thống nhất và quyết tâm thực hiện không chỉ trong đội ngũ cán bộ chủ chốt của HTCT mà đến đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức ở cấp cơ sở.

Thứ hai, về văn bản chỉ đạo, hướng dẫn thực hiện

Hệ thống văn bản chính sách do Chính

³ Thành ủy TP Hồ Chí Minh, *Báo cáo tổng kết việc đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, xây dựng tổ chức của bộ máy hệ thống chính trị*, ngày 30/3/2017, tr.33

⁴ Tỉnh ủy Kiên Giang, *Báo cáo thực hiện đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, xây dựng hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả*, tháng 4/2017, tr.23

phủ, bộ, ban, ngành Trung ương quy định, hướng dẫn thực hiện nghị quyết, chủ trương của Bộ Chính trị chậm được ban hành; chưa có sự bổ sung kịp thời, phù hợp với tình hình mới, một số văn bản hướng dẫn chưa cụ thể, rõ ràng nên trong công tác triển khai thực hiện gặp nhiều vướng mắc, lúng túng. Đơn cử ở TP Hồ Chí Minh, việc thực hiện Kết luận số 86-KL/TW ngày 24/01/2014 của Bộ Chính trị về *chính sách thu hút, tạo nguồn cán bộ từ sinh viên tốt nghiệp xuất sắc, cán bộ khoa học trẻ*; quy định trách nhiệm của cá nhân đề xuất, cơ quan thẩm định, quyết định việc cán bộ phải chịu trách nhiệm về đề xuất thẩm định, quyết định của mình... gặp nhiều khó khăn do chưa có hướng dẫn đầy đủ⁵. Về chính sách quản lý và sử dụng nguồn nhân lực, nhân tài, cán bộ, công chức có trình độ cao chưa có cơ chế rõ ràng, thống nhất trong toàn hệ thống, ảnh hưởng nhiều đến việc phát huy khả năng và sự cống hiến của các đối tượng này. Bên cạnh đó, các chế độ, chính sách cho những người hoạt động không chuyên trách ở cơ sở quá thấp cũng là trở ngại lớn, ảnh hưởng đến tư tưởng, hiệu quả công tác. Mặt khác, trong quá trình thực hiện, các địa phương còn gặp khó khăn khi xin ý kiến của cơ quan chủ quản Trung ương về sự vận dụng phù hợp vào tình hình thực tế của địa phương về tổ chức bộ máy, chức năng, nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị. Một số bộ, ngành Trung ương, sở, ngành của tỉnh sau khi sắp xếp, thu gọn đầu mối nhưng có xu hướng thành lập thêm tổ chức trực thuộc làm cho bộ máy, biên chế không giảm⁶. Thực tiễn triển khai tinh giản biên chế ở các địa phương cho thấy, Nghị quyết của Trung ương vẫn chưa tính đến đặc thù các của địa phương, làm cho việc triển khai công tác này

còn gặp nhiều khó khăn, chưa đạt được kết quả như mong muốn.

Thứ ba, yêu cầu tinh gọn tổ chức bộ máy của HTCT đặt ra trong bối cảnh có nhiều áp lực từ các yếu tố chủ quan, khách quan ảnh hưởng trực tiếp hoặc gián tiếp

Vấn đề tăng dân số cơ học ở các tỉnh, thành phía Nam ngày càng nhanh với quy mô lớn đã ảnh hưởng đến công tác quản lý kinh tế - xã hội, dân cư và đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng phục vụ nhu cầu đời sống của người dân. Bên cạnh đó, việc sáp nhập, hợp nhất các cơ quan chuyên môn theo Nghị định số 24/2014/NĐ-CP ngày 4/4/2014 của Chính phủ về quy định tổ chức các cơ quan chuyên môn thuộc UBND tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương và Nghị định số 37/2014/NĐ-CP ngày 5/5/2014 của Chính phủ về quy định tổ chức các cơ quan chuyên môn thuộc UBND huyện, quận, thị xã thuộc tỉnh, làm cho số lượng cấp phó tại các đơn vị, phòng chuyên môn ở một số sở vượt so với quy định (tình trạng này có ở hầu hết các tỉnh, thành phía Nam), mà chưa có giải pháp giải quyết triệt để; hoặc một số cơ quan hành chính đặc thù của TP Hồ Chí Minh, như Ban Quản lý Đầu tư - xây dựng Khu đô thị Tây Bắc thành phố, Ban Quản lý Đầu tư - xây dựng Khu đô thị mới Nam thành phố, Ban Quản lý Khu công viên Lịch sử - Văn hóa dân tộc... vẫn không được công nhận là cơ quan hành chính và không được Bộ Nội vụ phê duyệt danh mục Đề án vị trí việc làm... Bên cạnh đó, một khó khăn được ghi nhận rất phổ biến ở các địa phương là có bộ phận cán bộ, công chức, viên chức lớn tuổi đang đợi thực hiện chế độ nghỉ hưu, nhưng cấp ủy, ban, ngành địa phương còn nể nang, chưa quyết liệt thực hiện tinh giản biên chế. Chính quyền các địa phương còn trông chờ, ỷ lại vào kết quả thí điểm và kết luận của Trung ương về việc nhất thể hóa, sáp nhập một số chức danh đảng và chính

(xem tiếp trang 90)

⁵ Thành ủy TP Hồ Chí Minh, *Tlđđ*, tr.21

⁶ Tỉnh ủy Tiền Giang, *Báo cáo số 117-BC/TU ngày 03/4/2017 về tổng kết đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, xây dựng hệ thống chính trị tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả*, tr.26

hiệu suất công tác. Cải cách chính sách tiền lương phải tính tới bảo đảm cho cán bộ, công chức, viên chức sống được bằng tiền lương ở mức độ khá trong xã hội.

Thứ bảy, với chính quyền địa phương: đổi mới mối quan hệ giữa cơ quan hành chính nhà nước và cơ quan đại biểu của nhân dân để có thể xây dựng bộ máy chính quyền thống nhất; đồng thời, thể chế hóa "tường minh" chế độ tự chủ, tự chịu trách nhiệm của các địa phương, thông qua các *giải pháp phân cấp, phân quyền hợp lý giữa các cấp chính quyền*.

Thứ tám, khắc phục tình trạng hành chính hóa trong tổ chức, hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội; tăng cường sắp xếp, xã hội hóa các tổ chức nêu trên.

Thứ chín, thực hiện quyết liệt Nghị

quyết Đại hội lần thứ XII của Đảng về tinh gọn tổ chức, nâng cao hiệu lực, hiệu quả của HTCT nước ta. Kiểm tra, rà soát biên chế, sắp xếp đội ngũ cán bộ phù hợp với chức năng, nhiệm vụ kết hợp với việc tinh giản biên chế theo Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị, Nghị định số 108/2014/NĐ-CP ngày 20/11/2014 của Chính phủ và chú ý thực hiện hài hòa lợi ích cá nhân với lợi ích tập thể trong HTCT □

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Báo cáo của Ban Tổ chức của Thành ủy
2. ĐCSVN, Văn kiện Đại hội toàn quốc lần thứ XII, Nxb CTQG, HN. 2016
3. Đinh Thế Huynh, Phùng Hữu Phú, Lê Hữu Nghĩa, Vũ Văn Hiền, Nguyễn Viết Thông (đồng chủ biên), 30 năm đổi mới và phát triển ở Việt Nam, Nxb CTQG, HN.2015

THUẬN LỢI VÀ KHÓ KHĂN...

(tiếp trang 84)

quyển, ban đảng và cơ quan chuyên môn. Thực trạng này cho thấy, các ban, ngành có trách nhiệm chủ yếu ở địa phương chưa thực sự chủ động, sáng tạo và nêu cao tinh thần quyết tâm trong triển khai thực hiện...

Xây dựng tổ chức bộ máy của HTCT tinh gọn, tinh giản biên chế, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, thực hiện kiện toàn tổ chức bộ máy là chủ trương đúng đắn và cần thiết nhằm bảo đảm hiệu lực, hiệu quả trong thực thi chức năng, nhiệm vụ của HTCT. Những thuận lợi và khó khăn từ thực tiễn ở một số tỉnh, thành Nam bộ đã cho thấy, chủ trương này cần được tiến hành kiên quyết nhưng phải có tiến trình thích hợp. Quá trình chỉ đạo và tổ chức triển khai ở các địa phương cần chú trọng công tác giáo dục chính trị tư tưởng, có sự giám sát, cập nhật tình hình kịp thời, đặc biệt là nắm thông tin về những vướng mắc, khó khăn nảy sinh mới. Bên cạnh đó, các địa phương

cần nhận diện đầy đủ các yếu tố thuận lợi để thúc đẩy việc thực hiện mục tiêu tinh gọn tổ chức bộ máy, tinh giản biên chế đạt hiệu lực, hiệu quả, phù hợp với từng giai đoạn cụ thể. Các cấp ủy, chính quyền cần mạnh dạn thể hiện sự quyết liệt, chủ động, sáng tạo trong công tác quán triệt, chỉ đạo và tổ chức thực hiện. Đây cũng là định hướng cơ bản nhằm tổ chức thực hiện sự chỉ đạo của Trung ương về tinh gọn tổ chức bộ máy của HTCT, tinh giản biên chế ở các địa phương đạt hiệu quả trong giai đoạn tiếp theo □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thành ủy TP Hồ Chí Minh, Báo cáo tổng kết việc đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, xây dựng tổ chức của bộ máy hệ thống chính trị, ngày 30/3/2017
2. Tỉnh ủy Kiên Giang, Báo cáo thực hiện đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng, xây dựng hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, tháng 4/2017